



Jim van der Heijden *Onvergankelijk!* - *De bijna-dood-ervaring. Venster op het licht van non-lokaal bewustzijn*, Uitgeverij Elmar, ISBN 978-90-389-1880-8, 184 blzz.

Schrijven over bijna-doodervaringen (BDE) en buitenlichamelijke ervaringen (BLE) lijkt een hachelijke zaak. De heersende wetenschappelijke mening, stoelend op het materialistisch reductionisme, wil er niets van weten en 'verklaart' een BDE vanuit de materiële en chemische hersenwerking. Het kan "niets anders zijn dan...", en dan volgen een serie hersenomstandigheden, drugsituaties, zinsbegoochelingen, zuurstofgebrek, illusie, aanstelleritis etc. Van der Heijden laat in dit boek zien, dat er ook heel anders over gedacht kan worden. Als ervaringsdeskundige (hij maakte zelf een bijna-doodervaring mee) en als kritische denker en filosoof beschrijft hij zijn zoektocht naar een beter verklaring dan het simplistische "niets anders dan..."

In de wetenschap, zo schrijft hij, klinken tegenwoordig andere geluiden, vooral geïnspireerd door de bevindingen van de kwantumfysica. Daar blijkt dat materie niet is, wat het altijd verondersteld werd te zijn, kleine massieve bolletjes. Materie is zelfs in hoofdzaak onstoffelijk, in beslag genomen ruimte, trillingen van een snaartje. Bovendien lijkt bewustzijn gebruik te maken van een ruimte met meer dimensies dan de gebruikelijke vier (lengte, breedte, hoogte en tijd). Daarmee krijgt meteen het begrip 'non-lokaal' zijn betekenis. Het bewustzijn opereert in een non-lokale wereld, gebruik makend van een extra ruimtedimensie.

Nadat Van der Heijden eerst de verschijnselen van een BDE voor het voetlicht heeft gebracht, beschrijft hij de mogelijke verklaringswijzen, vanaf de puur materialistische tot en met de kwantumfysische en de eonische. Eén ding komt sterk naar voren: het zijn niet de traditioneel denkende medici, de neurologen of de psychologen, die de verklaring zullen geven. Het antwoord ligt in de kwantumnatuurkunde, waarbij elektronen en fotonen de hoofdrol spelen, in de natuur, in ons lichaam en ook in ons bewustzijn. Zo komt hij terecht bij mensen als Teilhard de Chardin, Charon, Böhm,

Young, Laszlo en Goswami. Deze originele denkers en onderzoekers vormen, ieder vanuit een eigen invalshoek, de basis voor zinvolle verklaringen waar een materialistisch/mechanistische wetenschap voorlopig nog niet aan toe zal kunnen komen.

Het mooie van dit boek is, dat Van der Heijden zelf een BD-ervaring had en er toch met een kritisch wetenschappelijke blik naar kan kijken. Van beroep was hij materiaalonderzoeker, een materialist bij uitstek, zou je zeggen. En toch komt hij terecht bij psychomaterie en gedachten over de eonenhypothese, non-lokale communicatie en de psychische aspecten van de kwantumfysica. Het is juist die combinatie van disciplines, door Van der Heijden zeer helder geanalyseerd, die dit boek zo interessant maakt. Of hij het verschijnsel BDE tot in alle details verklaart en of iemand ooit tot een sluitende verklaring zal kunnen komen, staat nog te bezien, maar de denkrichting is in ieder geval vertrouwenwekkend. Ik beveel dit boek daarom van harte aan bij iedereen, die zelf of in zijn of haar omgeving te maken heeft gehad met (of gewoon belangstelling heeft voor) een BDE/BLE.

*Gerrit Teule*